

„OJ IVE, K NAM NA KRES!“

(Sv. Janez Krstnik in kresni fant po imenu Janez, Ivan, Ivo, Jan v naših ter tujih kresnih običajih, verovanjih in pesmih)

Spomladi obhajamo Jurjevo, poleti pa Ivanje ali kres. Kar je sv. Jurij v začetku pomladi, to je sv. Janez Krstnik ob nastopu astronomskega poletja, ob kresu, ko se sonce obrne ali »dan obesik«. Praznika obeh svetnikov sta preobložena z različnimi ljudskimi verami, običaji in pesmimi, ki še dandanes bolj ali manj živé med drugim tudi v slovenskem narodu. Oba praznika se po ljudskih verah in običajih deloma skladata, še celo več, Jurjevo ponekod tako posega v pravo obredno kresno dobo, da bi spričo tega upravičeno mogli sklepati, da sta oba ljudska praznika verjetno zadnja bleda preostanka velikega davnega poletno-kresnega slavlja, kar nam bo pač razumljivo, če pomislimo, da naši prastari predniki niso krojili letnih časov v pomlad in poletje, ampak so vedeli zgolj to, da zimi sledi poletje. Še danes se namreč pri nekaterih narodih pričena leto ali poletje z običaji izganjanja zime in vpeljavanja poletja. V Šleziji, na priliko, imenujejo cvetno nedeljo poletno nedeljo. Pri nekaterih narodih pa dalje najdemo ljudske kresne običaje, ki nas spominjajo našega belokranjskega jurjevanja in drugih pomladanskih običajev. Lužiški Srbi n. pr. vodijo o poletnem kresu Jana, dečka, vsega opletenege z modrišem in s krinko iz brezovega lubja na obrazu. Poljaki pa poznajo zelenega ali belega Jana kot poletnega demona rasti, medtem ko na drugi strani zopet Hrvatje in Slovenci zažigajo na Jurjevo in na Veliko noč pomladni kres. Glede na taka in podobna dejstva lahko rečemo, da smo ob Ivanjem ali ob kresu najgloblje v poletju, ne pa šele na njegovem začetku. Vendar se zdaj s takimi vprašanji ne nameravamo baviti, nas danes zanimajo, kakor že podnaslov razprave pove, le tiste kresne pesmi, vere in običaji, ki se jih drži ime velikega krščanskega svetnika Janeza Krstnika in v katerih nastopajo ali svetnik sam ali pa ljudske moške osebe s svetnikovim imenom. In še dalje nas zanima vedeti, kaj neki svetnik, zlasti pa osebe z njegovim imenom predstavljajo, s kakšnimi dejanji in pomeni so povezane ter do kakšnih odkritij dospemo, ako po nekem določenem redu zasledujemo sv. Janeza Krstnika in njegove sorce v raznih kresnih običajih in pesmih.

I.

Različna so mnenja znanstvenikov, zakaj je ravno sv. Janez Krstnik, ki ga kot edinega krščanskega svetnika slavimo na njegov roj-

stni dan, istoveten s kresom, z največjim poletnim praznikom. Eni glede na ljudsko verovanje ugotavljajo, da je sv. Janez Krstnik zaradi tega v zvezi s poletjem, ker je bil, kakor pravi evangelist sv. Luka, pol leta starejši od Jezusa Kristusa. Drugi pa razlagajo, da praznik sv. Janeza Krstnika zaradi tega obhajamo na kresni dan, ker je bil »svetilnik človeštva«. Baje so bile njegove kosti pri Sebastii v ognju sežgane. Dalje lahko po evangeliju sv. Luke poskušamo razložiti zvezo med sv. Janezom Krstnikom in kresnim ognjem. Sv. Luka namreč v svojem evangeliju pripoveduje, kako je sv. Janez Krstnik govoril ljudem, ki so prihajali k njemu. Med drugim je svetnik dejal: »Že je namreč sekira nastavljena drevesom na korenino; vsako drevo torej, ki ne rodi dobrega sadu, se bo posekalo in vrglo v ogenj.« — Po svoje zopet pojasnjuje povezanost sv. Janeza Krstnika s kresom slovenska legenda, ki pravi, da je sv. Janez Krstnik naročil židom, da ga najdejo v puščavi tam, kjer bo gorel ogenj. Ko pa je Herod poslal za svetnikom biriče, je tedaj na različnih krajih v puščavi gorelo toliko ognjev, da biriči niso znali, v katero smer bi krenili, da bi ujeli sv. Janeza.

Toda zažiganje kresa tvori le en del kresnih običajev. Razen ognja imamo ob kresu opraviti še z vodo in sicer z obrednim kopanjem in s polivanjem z vodo. Kaj značilno je, da Rusi imenujejo kres ali praznik sv. Janeza Krstnika — kupalo. Ker je sv. Janez Krstnik v reki Jordan krstil Jezusa Kristusa, je potemtakem krščanstvo s tem svojim svetnikom najbrž vplivalo na evropske vodne običaje ob kresu, pri čemer pa seveda na drugi strani ne smemo prezreti verjetne domneve, po kateri so razni vodni obredi in stara vodna božanstva s praznikom sv. Janeza Krstnika, vodnega svetnika, le zopet oživela, in da krščanska cerkev ni mogla postaviti v kresno dobo nobenega primernejšega svetnika, s katerim bi prekrila stare poganske obrede, kot ravno sv. Janeza Krstnika, ki se zgodbe iz njegovega življenja prav dobro ujema s prastarimi vodnimi in kresnimi obredi.

Naj bodo zveze in sorodnosti med svetnikom in kresnim ognjem ter vodo takšne ali drugačne, naj so njih razlage ene bolj verjetne, druge manj, vsekakor je neovrgljivo dejstvo, da se je sv. Janez sčasoma izoblikoval v značilno personifikacijo svojega poletnega koledarskega praznika in da si ljudstvo kresa brez svetnikovega imena in njegove svetniške podobe dandanes skoraj ne more predstavljati.

II.

Kako pa je posegel sv. Janez Krstnik v kresne vere in običaje slovenskega ljudstva? Po svetniku imenujemo Slovenci najprej sam kres: ivanje, janževo. Dalje se po njem imenujejo posebne kresne rože: rože sv. Janeza, šentjanževe, pozneje pa ivanjske rože (ivanjka, ivančica). Teh ivanjskih rož je več vrst, n. pr. krčna zel, rumena lakota ali strdenka, bela stelja ali praprot, volovsko oko i. dr. Iz teh ivanjskih rož spletó belokranjska dekleta na kresni večer razne šopke in vence ter jih nato mečejo na hišno streho. Pri tem verujejo, da ti ivanjski venci varujejo hiše pred strelo in čarovnicami. Ponekod pa take vere nimajo več ter pletejo vence iz ivanjskih rož zgolj na čast sv. Ivanu. Pri Nemcih je doma vera, da ima venec iz ivanjskih rož veliko in pogubonosno moč nad hudičem, ki se mu ta roža studi zategadelj, ker je zrastle iz krvi sv. Janeza Krstnika. Krščanski legendarni vplivi se kažejo zlasti še v nekaterih kresnih verovanjih in običajih. Tako marsikje verujejo, da svetnik sam v ivanji noči stopi z neba na zemljo, blagoslovi cvetlice ter odganja zle duhove od hiš in hlevov. V nekaterih slovenskih vaseh nastiljajo na kresni večer hišna tla z zeleno praprotjo v veri, da bo prišel sv. Janez Krstnik prenočit in da bo odvrnil od hiše vsako nesrečo, ki bi utegnila nastati zaradi strele ali požara. Sploh slovenski kmetje kaj radi prosijo sv. Janeza Krstnika varstva pred strelo, ognjem ali točo. Ponekod v Evropi je že ime Janez obrambno sredstvo, ki varuje kmeta pred vsakršno nesrečo. Kjer prebiva človek, ki mu je ime Janez, tedaj v tisto hišo prav gotovo ne bo treščilo. Odkopati in dvigniti zaklad more le oseba, ki se imenuje Janez ali Ivan.

III.

Mnogo več prostora, mimo tega pa tudi svojstvenejšo podobo kot v običajih zavzemata sv. Janez Krstnik in njegov soimenec v slovenskih kresnih pesmih. Marsikje pravijo naši ljudje, ko popevajo okoli kresa, da pojó pesem na čast sv. Janezu Krstniku. Vendar kadar razpravljamo o kresnih pesmih, ne mislimo pri tem na običajne nabožne ljudske pesmi v čast sv. Janezu Krstniku, ampak na posebne belokranjske in deloma na štajerske ter koroško-ziljske pesmi. V starih dobrih časih so bržkone tudi Gorenjci, Dolenjci pa Kraševci poznali izrazite kresne pesmi, ki pa so jih s časom pozabili ter jih zamenjali s kresno neznačilnimi popevkami.

V slovenskem narodopisju se po preprostem in jedrnatem ljudskem izrazu in globokem pomenu zlasti odlikujejo belokranjske kresne ali ivanjske pesmi, ki

SV. JANEZ KRSTNIK od sv. Janeza pri Bohinjskem jezeru (zdaj v Narodni galeriji v Ljubljani)

jih glede na sv. Janeza Krstnika in njegovega tovariša Janeza ali Ivana delimo v tri glavne skupine. Prva skupina obsega predvsem pesmi s svojevrstnim legendarnim nadihom, ki opevajo svetnika kot krstitelja deteta Jezusa ali deteta sinka preproste belokranjske matere. K drugi skupini prištevamo pesmi, v katerih kličejo belokranjske kresnice sv. Janeza Krstnika kot priprošnjika ali varuha. Tretja, zadnja skupina pa okvirja tiste kresni pesmi, v katerih ne najdemo več svetnika: na njegovo mesto je stopil belokranjski fant, ki mu je ime Ivo ali Ivan.

1. Kresne pesmi, ki so legendarno pobarvane, pojó Belokranjci večinoma pri kresu. Posamič se z njimi ne bomo bavili, zadoščala nam bo običajna, a zelo značilna inačica iz Gradca pri Podzemlju, ki jo je svoječasno zapisal Janko Barlè in ki takole poje:

*Oj Janez, oj Janez, gospod in šentjanž!
Oj svetega šentjanža svetnika božjega,
K' v puščavi je prebival tri in trideset let!
Njegova spiža bila to prosto korenje,
Njegova p'jača bila ta rosa juternja.
Če zjutraj je zamudil, je cel dan žejen bil.
Njegova postelj bila ta trda škatica,
Njegova odeja bila zelena vejica.
Njegove sosede bile nebeške zvezdice,
Njegova ljuba bila nebeška lunica.*

SV. JANEZ KRSTNIK na trnovskem mostu v Ljubljani
(delo kiparja Nikolaja Pirnata)

Na to so pripeljali to dete Jezusa.

»Oj krsti ti to dete, to dete majheno!«

»Oj kak' bom dete krstil, ker nisem krščen bil?«

»Oj ti si Janez krščen v telesu maternem.«

»Oj kak' sem Janez krščen, ker botrov ne poznam?«

*»Tvoj boter je od onod, kjer solnce gori gre,
Tvoja botra je od onod, kjer solnce doli gre.«*

Na to sta priletela bela golobca dva;

Ta prvi je donesl srebrno kanticu,

Ta drugi je donesl to belo rutico.

Potem Janez krščuje to dete Jezusa

V imen' Boga Očeta, Sina, sve'lga Duha.

Oj Janez, oj Janez, gospod in Šentjanž,

Oj svetega Šentjanža svetnika božjegal

O tej kresni pesmi lahko takoj ugotovimo, da prikazuje krščevanje Jezusa po sv. Janezu Krstniku v prisrčnem ljudskoliričnem slogu. Kaj značilno je zanjo, da v nasprotju z resničnim svetopisemskim dogodkom predstavlja krščena Jezusa kot majhno dete. Med drugim pa smo pozorni na sledeči vrstici:

*Tvoj boter je od onod, kjer solnce
gori gre,*

*Tvoja botra je od onod, kjer solnce
doli gre.*

Ali ne odmerjata prelepo ti dve pesemski vrstici koledarsko mesto sv. Janeza Krstnika? To mesto je v kresu, v sredini poletja, kadar se sonce obrne. Boter je svetniku pomladni, letni sončni čas, čigar dnevi se daljšajo — solnce gori gre (vzhaja) —, botra pa mu je bližnja jesen v drugi polovici leta. Tedaj se dnevi krajšajo — solnce doli gre (zahaja).

V naslednji nepopolno ohranjeni belokranjski ivanjski pesmi iz Drašič pa ne gre za krst deteta Jezusa, ampak za krst sinka belokranjske matere:

Ivan se seče po zlatom mostu:

Na Ivanje je zlat na zlat menjak.

Krsti mi Ivan, sinka mojega:

Na Ivanje je zlat na zlat menjak.

Kako bom krstil, imena mu ne znam;

Na Ivanje je zlat na zlat menjak.

Nadenite mu to mrkvo nočko.

Na Ivanje je zlat na zlat menjak.

Prvo vrstico v tej kresni pesmi takoj razumemo, če si predstavimo svetnika kot patrona ali varuha mostov. Poleg sv. Ivana Nepomuka je namreč sv. Janez Krstnik pomenljiv mostni in vodni svetnik, saj ljudstvo pogostokrat postavlja njegov kip sredi mosta, ker veruje, da ga svetnik varuje pred raznimi nezgodami. — Nadaljnji vrstici v tej pesmi:

Na Ivanje je zlat na zlat menjak.

Krsti mi Ivan, sinka mojega,

pa nam najbolje pojasni ljudska ivanjska vera, ki je ponekod v Evropi doma, namreč: če kdo dá na Ivanje krstiti otroka, tedaj pomeni to toliko, kot bi otroku dal zlata ali tisoč tolarjev. Ivanje prinaša torej obilo blagoslova tudi na kres rojenim in krščenim otrokom.

2. Belokranjske kresne pesmi iz druge skupine, ki med drugim kličejo sv. Janeza Krstnika kot priprošnjika ali varuha, pa so hkrati tako imenovane »krésnice« ali »ladanjke«, to je nekakšne kresne kolede, ki jih pojó v belo oblečena belokranjska dekleta krésnice po vrnitvi od kresa pred vsako hišo. V Gribljah pravijo krésnice: »Idemo ladat sv. Ivanu, da nam dobro leto dá.«

Belokranjske kresnice omenjajo sv. Janeza Krstnika kot zaščitnika že v uvodnem pozdravu:

Bog daj, Bog daj dober večer!

Mi smo nocoj malo spale,

ki smo polja varovale:

Varuj vam ga Bog, Marija,

Bog, Marija, sveti Peter,

Sveti Peter, sveti Ivan!

Na svetnika pa se krésnice obračajo tudi takole:

Daj, Marija, dobro leto,

Sveti Ivan, kresnik božji!

Nato kličejo krésnice hišnega gospodarja in prosijo darov:

Mi smo prišle, da b' nam dali

vedro vina, dva cekina.

Krésnice pa tudi zaprete kmetu:

Nam ne date vsega tega,

č'mo vam vzeti mlado hčerko,

mlado hčerko za krsnico.

To grožnjo »kresvalje« v Hrvatskem Zagorju še določneje izrazijo:

*Pa nam dajte sir, pogaču,
sir, pogaču, našu daču.
Če nam ne bu svega toga,
svega toga i svetoga,
bumu zeli malo diete,
malo diete, sveti Ivan.*

Ker pa krésnice s pesmijo čarajo poslednje zorenje polj in vinogradov, zlasti pa odvrčajo od njih čarovnice in pogubne zle duhove, torej prinašajo srečo hiši, jih povsod zmerom obdarujejo. Zato sledi groznji običajno takoj zahvalni konec.

3. Tretja, poslednja skupina pa nam kaže kresne pesmi, v katerih je sv. Janez Krstnik pustil svojo sled v belokranjskem fantu, ki mu je po njem ime Ivo ali Ivan. To so hkrati pesmi, ki vabijo na kres ali ki se pojó na poti h kresu. Deloma pa jih popevajo tudi krésnice, belokranjske poletne kolednice.

V Rosalnicah belokranjska dekleta takole vabijo fanta na kres:

*Oj Ive, k nam na kres!
Snoči si nam obečal,
da boš z nami kresoval;
oj Ive, k nam na kres!
Saj nisi stari dede,
da bi doma pekel hlebe:
oj Ive, k nam na kres!*

Belokranjski Ivo se res odzove vabilu kresnic in zvečer že kresuje. Kajti v Drašičah takole pojó, h kresu gredé:

*Dober večer, vsi kresniki,
vsi kresniki in kresnice!
Lepi Ive kres nalaže,
z eno roko kres nalaže,
i s to drugo venčec vije.*

Prav tako na Štajerskem kuri kres od deklet izbrani fant, Ivan po imenu.

Okrog hrvatskih Križevcev je ta pesem kresnic precej zgovornejša:

*Lep nam Ivo kres nalaže
na ivanjsko na večerje:
oj Lado, Lado, oj Ivo Lado!
Njega majka domom zvala:
»Hodi, Ivan, na večerju!«
»Večerjajte, ne čakajte!
Divojke su v kolo došle,
vse divojke i snašice:
ja jim moram nadigrati,
nadiigrati, nadplesati.«*

Ako dobro pregledamo vse take in podobne pesmi, ki je na njih pglavitna oseba kresni fant Ivo ali Ivan, tedaj najdemo, da nam one naznačujejo ljubavno podobo kresne pesmi. Zakaj je neki belokranjski Ivo vabljen na kres? Vsekakor zaradi tega, ker ga pri kresnem ognju pričakuje njegovo dekle, ali pa da si poišče neko dekle in vanjo zaljubi. To erotično, ljubavno plat kresne pesmi pa nam zelo jasno kažejo poljske pesmi, ki jih n. pr. v Bilczu (pokrajina Sandomir) pojó kresniki in kresnice, plesoč okrog ivanjskega

BELOKRANJSKE KRÉSнице na mariborskem folklornem festivalu leta 1939

ognja. V teh pesmih je poljski Jan kar naravnost pozvan, da si poišče dekle:

*O Janie, Janie — Janie zielony!
O Jan, Jan — zeleni Jan!
Listi padajo na vse strani
in ti hlapček Jan
poišči si ženó!*

Druga poljska pesem pa se takole značilno začinja:

*Če se hočeš, beli Jan, oženiti,
ti hočem jaz eno prisnubiti.
To je zala Marijica*

Belokranjska koleda krésnic pa gre še dalje in prikazuje takšno stvarnost ljubavnega para:

*Pred vrati vam hladna senca,
v hladni sencu lepa pojstla,
z belo rjuho pregrnjena.
Na nji leži lepo telo,
lepo telo, lepi Janez.
Uz njega je drugo telo,
drugo telo, lepa Mare.*

Takim slovensko-belokranjskim ter poljskim pesmim pa lahko dodamo še kresno pesem, ki jo fantje in dekleta pojó v Rusiji, ko se na kresni dan vozijo po cestah in se razveseljujejo ob rekah in na travnikih. To je tako imenovana pesem »kupalo«:

*Ivan in Marija sta se kopala v rečici.
Kjer se je Ivan kopal, se je zemlja zmajala,
se je zazibal breg.
Kjer se je Marija kopala, je pognala trava.
Kupalo in Ivan.
Ivan se je kopal in padel v vodo.
Kupalo in Ivan.*

Kakor vidimo, je v tej ruski kresni pesmi ljubavna dvojica iz preprostega ljudstva, Ivan in Marija, zrasla v čarodejno obredno-mitično podobo, ki prinaša vsesplošno poletno rodovitnost in rast.

Proč od kresne ljubavne igre in čarovnih dejanj Ivana in Marije ter še globlje v mit kresa ali Ivanja pa nas vodijo letske kresne pesmi, v katerih Ivan toži, da je izgubil svojo ženo, na kar ga pevci potolažijo, da mu bodo ženo našli pod praprotovim grmičkom. Druga inačica te letski pesmi nam med drugim pove, da je Ivanova žena na kresni večer zgubila srebrno prsno zaponi in da pri iskanju te zapone sonce zahaja, vzhaja pa, kadar jo najdejo. Ako si ob tej vsebini letske pesmi priključimo v spomin ono belokranjsko kresno pesem, ki govori o botru in botri sv. Janeza Krstnika, tedaj ta letska žena s srebrno zaponi ne predstavlja prav nič drugega ko pomladno-poletno ženo, majsko kraljico, prvo polovico leta, ki ga je ob kresu sv. Janez Krstnik ali fant Ivan izgubil. Zdaj si mora Janez poiskati drugo polovico leta, drugo ženo; najde jo, toda stara je in spremenjena v jesensko-zimsko ženo.

Iz vsega tega na kratko povzemamo, da nam najgloblja vsebina nekaterih evropskih kresnih pesmi in med njimi tudi naših ne odkriva samo poletnih čarov ljubezni, zakona in zemeljske rodovitnosti, te kresne pesmi nam v vsej ljudski izrazni lepoti in prisposobi na vse zadnje osvetlujejo tudi večni mit

poletja, sonca in njegovega obrata, ki pade na god sv. Janeza Krstnika. Pot, ki pelje od ljubezni k soncu ali pa obratno od sonca k ljubezni, je prastara ter jo najdemo v mitologijah raznih narodov in ljudstev. Rusko pomladno-poletno božanstvo Jarilo je na priliko hkrati božanstvo ljubezni in sonca.

Ljubezen, rodovitnost, sonce, poroka sonca z zemljo, obrat sonca in prvo oznanilo novega letnega časa, to so v bistvu največje podobe, dejanja in osnovni smisli kresa in njegovega obredja. Na svoj način nam jih razodevajo sv. Janez Krstnik in njegovi soimenci v kresnih pesmih. Pri vsem tem pa nam seveda ni treba posebej razlagati in utemeljevati, da so sv. Janez ter Janez, Ivan, Ivo, Jan le mlajša drugotna imena za neka stara poganska božanstva. —

Literatura in uporabljeni viri

Haase F.: Volksglaube und Brauchtum der Ostslaven, Breslau, 1939.

Handwörterbuch des deutschen Aberglaubens, Bd. IV., str. 703—727.

Kotnik Fr.: Blagoslov zelišč na kres in čar kresnic (Etnolog, XV., 1942).

Mannhardt W.: Wald- und Feldkulte, Bd. I.

Navratil J.: Slovenske narodne vraže in prazne vére. (Letopis Matice Slov., 1887.)

Strekelj K.: Slovenske narodne pesmi, III.

D r . J a n k o L o k a r

LOVSKI KRST

Pri nas krstimo mnogokaj. Na Martinje se s pitjem krsti mošt za vino, katerega marsikateri gostilničar nato vse leto krsti, posnemajoč cerkveni krstni obred s tem, da zaliva vino v vodo. Če obere paglavec prve zrele hruške ali jabolka, pravimo, da jih je krstil.

Slovesno se krsti dorasel mladec za fanta, ko ga sprejmó fantje v svojo družino. Fantovstvo se mora zaslužiti ne le z leti, ampak tudi s primernim vedenjem. Za fantovsko čast mora plačati krščenec fantovščino. Ponekod postavijo v kot gostilne kar škaaf vina, da si polnijo kozarce iz škafa. Za fanta krščeni mladec sme prvi sam plesati s svojim dekletom, raj pa mora primerno plačati. Kljub obilici vina ne pride na fantovščinah do pretepop, ker smatrajo vsi krst za slovesno dejanje, katerega ne sme onečastiti s pretepom noben zgagar in zdrahar.

Tudi lovci krstijo svojega novinca ali zelenca in ga tako sprejmejo v zeleno bratovščino tedaj, kadar ustrelje prvo večjo ali važnejšo žival, n. pr. gamsa, srnjaka ali lisico. Pa tudi za prvega zajca prejme krst v krajih, kjer je prej omenjena divjad redka in bi bilo treba sicer na krst dolgo čakati.

Krščenje za vsako vrsto dlakave divjadi, kadar ustreliš prvič njenega pripadnika, je novejša razvada kakor tudi krščenje za pernatu divjad.

Krščevanje lovskih novincev nima pri nas splošno veljavnega obreda, ima po krajih različice in tudi ni v vseh naših krajih znano. Prvotno se je pri nas izvajalo na graščinah, ki so imele lastne love. Na te love so vabile graščine tudi lovce iz mest, ki so zanesli navado lovskega krsta na deželo.

Povsod pri nas se izvaja lovski krst pri zadnjem pogonu. Stara in zelo priljubljena navada, ki bo izginila le z lovom vred, je, da se zbere lovska družina po dovršenem lovu v kaki gostilni. Tu preresetavajo potek končanega lova in obujajo lovske spomine. Hoja v naravi raznih živali že sama razpoloženje človeka, dobra, primerno založena kapljica ga pa povečava, da gre pri zadnjem pogonu marsikomu v glavo življenje, ki mu meglji razum. Ta zabava, ki se konča večkrat z zoro, se imenuje zadnji pogon. Za neredkega puškonosca je glavna sila, ki ga vleče v gozd. Splošno nimajo lovci radi tovarišev, ki šo